

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом са
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отплативши новина
на коју драго пошту, а коме је
наменије, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Стајића* книжара у *Бео-
граду*. Дониеси се плаћу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Г. барон Макио, министар
аустро-угарски при нашем Двору,
повратио се са допуста.

— Г. Кеппел, енглески мини-
стар при Њежањском Двору, који
је био на допусту, повратио се на
своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 30 априла.

Пошто је Инглеској пошло за
руком, да склопи споразум са Фран-
цуском односно централне Африке,
од једном је политичком свијету обја-
вљено, да је у Петрограду постигнут
и потписан руско-инглески споразум
односно Китаја. Ту вјест је одма
потврдио маркиз Сализбери у горњој
кући, одговарајући на интерпела-
цију лорда Кимберлеја. По тој зва-
ничној изјави, Инглеска се обавезала,
да неће градити жељезница у Ман-
џурији, а Русија узела је на себе
сличну обавезу односно Јап-тзи-Кја-
нга. Сврх тога, обје су се државе
споразумјеле односно грађења Њу-
Чанске жељезнице, која је била, по
ријечима лорда Сализберија, главном
спориом тачком између двије државе,
које су се сада споразумјеле. Пошто
је тако определио језгру нове руско-
инглеске погодбе, инглески премијер
је нагласио, да он сматра изванредно
важнијем фактом, што се не само
дошло до те погодбе, него што је
воћ и потписана, јер то доказује
добре односе између двију држава,
а такве односе он сматра најжељо-
пијема. Инглеско-руски споразум је
за то драгоцијен, што он има стати
на пут могућности сукоба Русије и
Инглеске у Китају. Говорник је
изказао наду, да ће из овога спо-
разума сlijедити сваки други између
Лондона и Петрограда и у другијем
питањима. „Ова изјава лорда Сали-
зберија — вели „Н. Времја“ — биће
примљена у Русији са задовољством.
Ови ће се радовати што је нашој
жељезници у Манџурији обезбјеђена
пуна слобода од сваког инглеског
мјешања, и још више, што Русија,
осим питања жељезничких, уздр-
жава у Китају, као и до сад, пуну
слободу дјеловања, не упуштајући
се ни у какве друге обавезе са Ин-
глеском. Ова слобода дјеловања нај-
боља је гаранција будућности. Тако
ће Инглеска морати постојано држати
у виду, да може с Русијом погађати
се и у другијем питањима не иначе,
него на основу равноправности уго-
варајућих страна, а не по тради-
ционалном шаблону, који је осигу-
равао до сада у свијем сличнијема
погодбама Инглеској лавов дио.“

У самој ствари ми видимо свр-
шенијем чином споразум између Ру-
сије и Инглеске у китајском питању,
који смо жељели и у који смо вазда
вјеровали. А да се оцијени важност
тога споразума, доста се сјетити,
како су извесни листови до јучер
говорили о предстојећем рату између
Русије и Инглеске, што сада остаје
пустом жељом њиховом.

„Н. Времја“ доноси телеграфски
извјештај од свог кореспондента из
Лондона, како разне велосиле заин-

тересиране на далеком истоку мисле
о овом инглеско-руском споразуму.
Сједињене Америчке Државе рачу-
нају, да ће им поћи за руком, да
развију своју трговину како у руској,
тако у инглеској сфери уплива, и
сада се радују, што су се знале
уздржати од предлога, које им је
Инглеска нудила, да их у савез
увуче. Њемачка не може да скрије
збуњу, коју јој потиче приближење
Инглеске к Русији; лондонски ли-
стови исмијевају Њемачку, истичући,
да се ъемачка политика у Китају
оснивала на инглеско-руском анта-
гонизму, а сада Њемци не могу
рачунати на какав успјех на далеком
истоку. А Француска, наравно, да
је задовољна са овим споразумом.

Лорд Сализбери опет је говорио
о овом споразуму са Русијом при
годишњем банкету академије вјеш-
тина, нагласивши, да ће исти спо-
разум „удаљити сваку могућност
сукоба у будуће,“ и за то „радосно
поздравља“ свршени чин тог спо-
разума. Поводом ове бесједе инглеског
министра, петроградске „Новости“
веле: „Ми држимо, да се и код нас,
у Русији, не може иначе односити
према овоме важном и у највећем
степену жељеноме факту. У китај-
ском и у сваком другом питању
Русији не треба да долази у сукоб
са Инглеском. Напротив, главни ин-
тереси обје државе захтјевају зајед-
ничко и сагласно њихово развиће и
ни на који начин да се једна другој
не противи. Ако су у Инглеској до
сада другачије мислили, то треба
објаснити погрешном и непознава-
њем руске политике и њенијех зада-
така и сврха. Инглески интереси воћ
с тога не долазе у сукоб са рускијем,
што је Инглеска земља фабричне
индустрије по превасходству, док
је Русија држава земљорадничка.
Тако је сама природа установила
као узајамну везу између ове двије
велике царевине, које врше свјетску
мисију рамо уз раме. Између Ин-
глеске и Русије, усљед различитијех
узрока, може и да не буде тијесног
пријатељства и љубави, али се то и
не захтијева ради правилног развића
међународнијех односа. Довољно је
узајамно уважавање и савјесно испу-
њавање узајамнијех обвеза.“

Ми смо биљежели више пута
озбиљне гласове руске штампе, који
су захтјевали споразум са Инглес-
ком, и за то можемо себи преставити,
којијем ће задовољством по простра-
ној Русији бити поздрављен овај
споразум у најважнијем питању ру-
ске политике са Царицом Морј. Кад
се дошло до споразума у тако вели-
ком питању, као што је китајско,
између двије најјачије свјетске ца-
ревине, у том питању највише заин-
тересирано, оне ће се моћи лако
споразумјевати и у споредним пита-
њима; што ће најбоље обезбједити
успјех велике мисли Цара Николе,
о којој ће се повести савјетовање на
престојећој конференцији у Хагу.

Министарство генерала Пелу
дало је оставку усљед великог опо-
зиције, која се дигла у италијанском
парламенту противу китајске поли-
тике адмирала Каневара. Радикалне
групе противно су противу сваке
колонијалне политике, а друге, које

се не противе акцији на далеком
истоку, осуђују начин, којијем ју је
отпочео адмирал Каневаро. Према
тој јакој опозицији, генерал Пелу
изјавио је у парламенту, да је дао
оставку читавог кабинета, не с тога
што не би могао бранити владину
политику, него да избјегне гласова-
ње парламента, које би могло имати
последницу, да се опозове ратно бро-
довље из Жутотога мора, што би било
на штету достојанства Италије. Краљ
је опет повјерио генералу Пелу, да
састави ново министарство, у ком
неће бити више адмирал Каневаро
министром иностранијех дјела, који
је Италији дао тако сјајну улогу у
рјешоњу критскога питања, какву
није играла у међународној полити-
ци од како се ујединила. Да су
народни преставници у италијанском
парламенту мало хладнијег темпера-
мента, и да се многи нијесу ужељели
министарскијех столица, него да су
пустили адмирала Каневара, да довр-
ши подузеће, које је тако смотрено
отпочео у Китају, сви су нагледи
били, да га он шћанце довршити на
част и на корист Италије; али ипак,
ако генерал Пелу успије, да састави
ново министарство, он неће напусти-
ти то подузеће, и особито, ако се у
новом министарству прими инострани-
јех посала Висконти Веноста, оно ће
бити крунисано добријем успјехом.

Италија, као поморска држава и
као наследица Ђенове и Метакса,
у чијим је рукама била некада сва
прекоморска свјетска трговина, с во-
ћијем правом тежи да и она заузме
под заштитом мало обале велике китај-
ске царевине, ради унапређења сво-
јијех економнијех интереса, него ли,
на прилику, Њемачка, која је то воћ
постигла без протеста с икоје стране.
Или зар и међу великијем силама
слабијој није слободно, што јесте
јачој?

Књижевност, умјетност и прозјета.

(Рејмско Евангелије) У „Петроград-
Вједомостима“ читамо: У Француској при-
ређује се ново издање старо-словенскога
евангелија, које је по мјесту гдје се сада
чува познато под именом „Рејмско,“ а по
мјесту свога пронахођења — „Сазава-
Емауско.“ Трудно је поуздано рећи: ко
је, гдје и када написао ово евангелије;
само је поуздано то, да га није написала
једна особа, јер се и по словима и по је-
зику дијели у двије части: кириличку и
глаголичку. Може се узети претпоставка,
да је наше евангелије, управо кириличка
му чест, била написана св. Прохријем у
сазавом манастиру, основаном чешким
књижевцем Одрихом (1032—1034), као што
стоји у говору, који се налази послје
кириличког дијела текста, и који говори,
да је то написао „св. Прохриј својом ру-
ком.“ Још с мање основа може се одрицати
друго сјједочанство истог говора, у ком
стоји, да је цар Карло IV. положио наше
евангелије у манастир Емауси, који је он
основао г. 1347 у Прагу, гдје се богослу-
жење свршавало на словенском језику.
Кад је отуд ишчезло евангелије, и гдје се
находило послје емаускога манастира,
ми не знамо, али у XVI вијеку оно је
већ било у Рејмској цркви, и при круни-
сању на њему су се заклињали француски
краљеви Лудвик XV. и Лудвик XVI.
(отуда се називаје Texte du Sacre) да ће
штитити католичку цркву, и не сумњајући,
да је тај у њиховијем очима свети руко-
пис евангелије Словена „шизматика.“ То
су они изненада дознали 27 јуна 1717 од
Цара Петра Великога, који је пролазећи
кроз Рејмс, по ријечима Алтера, прочитао
— на удивљење Француза, који су га
пратили — комад из њиховог „Texte du

Sacre“. Велики Реформатор истина није
обратио дужну пажњу на евангелије, које
је нашао, али је био потакнут интерес, и
отада се почиње спомињати у француској
и ъемачкој књижевности: најпрвије у опису
Француске од Piganiol de la Force, који је
изашао г. 1718, за тијем 28 јуна г. 1726
прегледао је Рејмско евангелије руски по-
сланик, као што се то види из записа
Рејмске цркве у „Le cronique de Cham-
pagne“ (I. т. 40—52 стр.). Али се на наше
евангелије гледало само као на љубопитни
споменик, а није му се давао никакав
научни значај. У Русији се у то доба
сасвијем заборавило Рејмско евангелије. Г.
1782 о њему се заинтересирала Ектери-
на II., изразивши жељу да добије „његов
опис од француске владе (послата јој „No-
te sur un texte des Evangiles que possede l'
eglise de Reims“ била је напечатана г. 1839
у „Синџ Отчества.“) Али и послје тога,
и ако се почело чешће спомињати Рејмско
евангелије у ъемачкој књижевности, на-
н није била обраћена пажња науке; само се
може споменути Фелкиер, који је живио
у Петрограду, као једини, који је погле-
дао на Рејмско евангелије не само из
љубопитства, него га је увео у свој одломак
старе руске историје, штампан у „Allgem.
lit. Anzeiger“ бр. 73 г. 1793. Но већ послје
је двије године иза тога знаменити палео-
граф Силвестер-де-Саси, зажељевши проу-
чити стари словенски споменик, са жало-
шћу је извјестио учени свијет, да је то
евангелије ишчезло из Рејмске цркве, и по
свој прилици поинуло без повратка. Та
вјест разбудила је интерес ученијех сла-
виста и они се заузеше да ријеше питање
о мјесту и значају у историји тога спо-
меника, на који се нико није ни обзирао,
док се наодио у ризници Рејмске цркве.
Евангелије није пропало у бури француске
револуције, као што се мислило, и познати
напославити Жан Колар узалуд је прокли-
њао Јакобинце и пријетио им мукама у
наклу стога што су уништили стари спо-
меник словенске писмености: у јануарској
свесци „Журнала министарства народнога
просвјешћења“ г. 1836 изашло је писмено
извјешће А. И. Тургењева из Париза, у
ком се објављивало, да је Рејмско еванге-
лије нашао г. 1835 А. И. Турговеу у
градској библиотеци у Рејмсу. То извјешће
унишћило је силни утицај и одма учени
слависти почеше се заузимати, да се по-
тање извјешће о споменику, који се већ
сматрао, да је пропао. „Гувар градске
библиотеке у Рејмсу Л. Парис — пише
Биларски — добио је молбе од Копитара
и од Либенскога, рускога консула у Па-
ризу, да сними препис са прве странице.
Убрзо су и правни учени имали свога
кореспондента у Француској, г. Јастремб-
скога. Али је први изреко учени суд о
споменику Рус — свештеник при руском
посланству у Паризу.“ У рукама ученијех
биле су убрзо снимци с првога и послед-
њег листа еванђеља, и већ је било при-
ступљено на основу фактичких података
к ријешоњу питања, гдје је и када био на-
писан кирилички дио тог еванђеља. Много
је радио на том питању Копитар, али је
он својијем унапријед створенијем погле-
дима, као крупнијим авторитет међу словен-
скијем филозофима, знатио задржао пра-
вни поглед на наш споменик, и његово
мјешање у издању, које је наредио год.
1843 Цар Никола Павловић, није могло
уништити славу споменика. Ми говоримо о
„Prolegomena historica“, које је изванредном
научношћу написао Копитар к дивном из-
дању „Evangeliare slave de Reims ou Texte
du sacre fac-simile et publie par J. B. Silve-
stre. Ouvrage dedie a S. M. L' Empereur
du Russie. Paris, 1843.“ Ово је било прво
издање нашега еванђеља, драго и раскопно
за своје вријеме, но ипак није без погрје-
шака (в IX. т. Arch. f. Sl. Phil.), које се
могу схватити при преписивању руком,
те није могло задовољити онога који жели
пажљиво проучити језик тог споменика. К
томе ово издање као и оно, које је прире-
дио Ханка у Прагу г. 1846 („Сазава-Емау-
ско евангелије“), одавна није на продају и
постало је ријеткошћу. С тога, у интересу
словенске науке, треба се радовати, што
су г. Dujardin и професор Leger предузели
ново издање fac-simile eu heliogravure —

обију половина Ремјскога еванђела, једног од најстаријих споменика старе словенске писмености. 1.)

(Мученик за вјеру) Новосадски „Браник“ доноси:

Прије неког времена српска краљевска академија издала је једно врло важно дјело, које је остало до сада доста неопажено у српској књижевности. То дјело носи наслов: Автобиографија протосинђела Кирила Цвјетковића и његово страдање за православље. Приредио Димитрије Руварац, протојереј. Београд, државна штампарија краљевине Србије, 1898. Цијена 1-50 динар, стр. 265

То дјело говори о унији, која се јавила у Далмацији, кад се утврдило у почетку овога вијека господство Аустрије. Стара аустријска политика одма се и тамо поимали: ширење римокатоличке вјере! У мјесто да је аустријска влада покушала, да онај забатаљени народ културно подигне, да га привредно унаприједи, да подигне школе, да се побрине за образовање свештеника, да поправи путеве, да народ научи, како ће своје земаљске производе боље уновчити — она је прво хтјела да „спасе“ душу онога народа, да му убије његову прадједовску вјеру.

Француска влада поставила је 1810 једног политичког путолова Грка Венедикта Краљевића за епископа. Тај човјек био је врло проблематична појава. Управо се не зна, ни кад је постао епископом, и после дугог тумарења створио се у Далмацији, и умно је да се улаже француским властима, постане првим православним епископом. Кад је француско господство пало, и кад је Аустрија заузела Далмацију, — он је умно да се додвори и аустријским властима, те остане епископом.

Владика Краљевић имао је поред себе протосинђела Кирила Цвјетковића, који се родио у Боци у предјелу Ерцеговинском, а у селу Баошћу 1791. Родитељи његови хтјели су да Кирил постане поморским капетаном, али он се, тако рећи, силом покаљује у манастиру Савини. Кад је примио свештенички чин, упозна га Краљевић, задржи га код себе, и тако је Цвјетковић добио прилику, да завири у послове владичине, да прозре намјеру његову, и да спасе Србе у Далмацији од њиховог искушења и велике опасности.

Кад је владика Краљевић дошао у ближи додир с аустријским властима, они отаџише, да би он био добро ередство за њихове планове. Краљевић је био раскошан, раскалашан и сујетан; волио је да се мијеша с господом, и ђаво га однесе; он прода своју душу, и кад је био у Бечу, паде у његове. Обећа, да ће српски народ превести у унију, па је и сам прими. Цвјетковић је ухватио и писмене доказе

1.) Ово је издање иваћи у ограниченом броју екземплара, који ће се равнијати уписницима, који се могу обраћати рејском књижању Michael (Rue de Sadzani Salut — Pierre, Reims) или проф. L. Leger (Paris, Rue Boulainvilliers, 43). Издање на холандској хартији стоји 100 франка, на јапонској — 150, а с акварелима и иницијалима, руком израђенијем — 300 франка.

ЛИСТАК.

АРБАНАСИ

и улога им у историји и савременом животу балканском.

(У „Петрогр. Вједомости“ пише Р.-ц.)

1.

(Свршетак.)

Само један пут на тамном историјском хоризонту арбанашког народа заејао је метеор, обративши на њ пажњу цијелог свијета: то је био Ђорђе Кастриот, прозвани Турцима Скендербег, што значи бег Александар — име, које напомиње познатог и Турцима Александра Македонског.

Живот овог арбанашког хероја, написан на латинском језику католичким свештеником, Марином Барлецијем, Скардинином (издано у Страсбургу г. 1537.) у своје вријеме било је преведено скоро на све јевропске језике.

У то доба, уништивши Турци српску царевину и настављајући покоравати њене дјелове — Босну и Херцеговину, које су се још држале, стадоше лице к лицу са западном Јевропом. Ту је Угарска, раствориш врата Србима, који су бјежали од Турака, и давши им угодно прибјежиште, стојала на граници мачем у руци, станувши на пут даљем продирању Турака.

Арбанија се тада налазила у турској власти, и г. 1413 владала Кроје, главног града Епира, Јован Кастриот, био је већ турским подаником, а у залог вјерности морао је послати Турцима у Једрену три своја сина, међу којима се налазио и Ђорђе. Тамо су их све потурчили, и по смрти њихова оца г. 1432 Турци су заузели војском Кроју и одиш су на Скадар и Подгорицу, да покоре и Зету, која се

владичине кривице: преписку с министром, која је касније и штампана. Све је било удешено, и унијатски попови и учители дођу у Далмацију и настане се прво у Задру, а после, кад су мислили, да је Краљевић приправио земљиште, дођу у Шибеник, гдје је била столица православног епископа.

Срби у Далмацији, нарочито у Шибенику осјетили су, шта се удешава, и спреме се на одлучан отпор. Душа тог покрета био је баш протосинђел Кирил Цвјетковић. Прије се мислило, да је то био ђавол владичин Андрија Личинић, али из автобиографије Цвјетковићеве види се, да је он био главни покретач.

Сад даље описивати не можемо. Треба прочитати саму автобиографију, па да се човјек дубоко поклати успомени Цвјетковићеве. Та автобиографија писана је просто али говори необичним језиком. Види се, да је Цвјетковић био човјек без знаатне интелигенције, али зато ипак велик човјек. Задивљава нас ванредна оданост православној вјери, она мудрост, којом је удешавао отпор, она присебитост, с којом није хтио, да пред свијетом изгледа, да је сипшао с правог пута. Он се и, пр., да би зачетио траг, лијепо понаша с унијатским поповима, али, како ови образде, он се исправи и сузбије их, па онда опет лијепо, кад они попусте. Исто тако и он је увјек сузбијао подвале владичина секретара, који је хтио да га увуче у сплетке.

По то све треба читати, како је радио и удешавао Цвјетковић, да спасе своју цркву и избави свој народ. Није се бринуо за себе, али је чувао, да не пропадне она ствар, коју је он заступао. Мудар, опрезан, будан, он је сваки „шахиут“ непријатељски умно да испарира.

По ни противници нијесу мировали. Испод мирне површине спрема се олуја. Обје струје биле су спремно за сускоб. Духови су били мобилизирани, и само се могло чекати, кад ће доћи до — катастрофе. Ту закулени борбу треба прочитати из ове биографије јер је она ванредно поучна.

Напослетку непријатељи православља увидјели су, ко им је највећа сметња, и владика премјести Цвјетковића у манастир Крку. Срби у Шибенику изгубили су тиме душу своју, изгубили су онога, који их је водио и упућивао. И они овако сами себи оставили, премоле ствар, ево овако:

Кад су далматински ерпски родољуби — а у првом реду Шибеничани — увидјели, да ће насилним уклањењем Кирила у Крку, несретни владика Краљевић лакше моћи извршити своју паклену намјеру, и да они без њега неће бити у стању давати му онакав отпор, као што су га давали, док им је Кирило био вођа и чувар; договоре се, да убију владика Краљевића. Како је владика Краљевић скоро сваки дан ишао у кароцама ван Шибеника у шетњу, то зајереници, мислећи, да ће он то чинити и први дан Духова 1821, ухватише згодну буџију, и кад им на дохват дођоше кароце владичине,

тада налазила под влашћу Стрефана Црнојевића.

Међу тим, Ђорђе Кастриот, прозвани Скендербег, показао је изванредне своје способности душевне и тјелесне. Турци му наравно нијесу потпуно вјеровали, који су дјелом и ускорили смрт његова оца и све његово наследство притиснули. То је Скендербег потпуно схваћао; али је сматрао потребитијем да за вријеме крије што мисли, и показујући потпуну оданост Султану, задобио је његову љубав, и његовом милости брзо етаде у службу узвишавати се.

Учествојући у разнијем ратовима, он је чинио чуда од јунаштва, и најпослије постаде војсковођом. Али кад је војевао противу Хришћана, гледао је само да не буде побјеђен, и у пето доба одио им је на руку. А кад је Јован Хунади, познати у ерпским кјесмама под именом Сибинијан Јанка, г. 1443 разбио турску војску у Бугарској, Скендербег ухвати прилику да пође у отаџбину, и да хитрошћу истргне из турске руке Кроју, коју је иза тога бранио 24 године до саме своје смрти г. 1467. Док су Турци покорили Кроју уложили су силне напоре. На ту сврху још је Султан Мурат II. подизао војску и тек је Мухамеду II. пошло за руком да је покори. 14 година послје пада Цариграда.

Скендербег се још прије пада Кроје удаљио у Ђеш, град на утоку ријеке Дрина у јадранско море, и ту је умро од мјесне грознице у свези са онадашњем тјелеснијем и душевнијем сила. Његов син Јован, још врло млад и нежењен, са својим еродницима и другима Арбанасима, отишао је преко мора у Италију, гдје су се и населили у јужном јој дијелу, у Абрицима. За њима су касије бјежали и други: сада та колонија броји до 100.000 душа. За тиме су Турци завладали и Ђешем, и тада, по Барлецију, извадили су тијело Скендербегово из гроба, и раз-

осуше из заседе плотун пушака, и убише у њима унијатског капоника и градошког заповједника, а комесара Буровића и службу обранише. Владика Краљевићу нешто није било добро, — а можда је што и слутио, — те се тог дана није навео, и тако се спасао од намјерене му смрти. На тај глас владика одмах сјутра дан утече у Задр, а пошто се и тамо осјећао не сигуран, а можда усљед поменутог у автобиографији Кириловој интервенције руског цара Александра, захвати се на дијецези и отиде 1822 у Млетке, гдје је живио у миру с годишњом мировином од 3000 фор., докле није у њима и умро 1 фебруара 1862 год.

Рад око уније престаде, али сад наступе страшна гоњења. Затворе и осуде многе Србе. Међу њима и протосинђела Цвјетковића. У истражном затвору држали су Кирила 4 године и три мјесеца, а затим га осудили на 20 година робије, коју је он у Градишци у Славонији и одробо-вао!! Па какав је то био затвор!

У подземним влжним тмачницама провео је мученик зт вјеру Цвјетковић неких 25 година! И Бог га је спасао, да изиђе слободан. То је било 12 фебруара 1846 године.

Јест слободан, али га ни онда не пустише кући, већ га отјераше у манастир Бездин, гдје је испустио своју велику, племениту душу 28 септембра 1857 године.

Молио се сиром да га пуште кући, као што је из тамнице више пута тражио помиловање, и то само зато, да не „умре у ерамоти.“ И не даше му да још једаред види своју лијепу Боку! И други Срби особито из Трета заузимали се за њега па и далматински владика, али није помогло....

У Бездину живио је примјерно, наше га црквене власти хвале, добио је и црвен појас, али зато ипак напн калуђери није-су прибиљежили ни гдје му је гроб!...

Цвјетковић је ријетка појава у нашој историји. Толику љубав према вјери, без личних претензија; толику чврстину карактера, без сваког колебања и у највећој невољи; толику истрајност у добру, и кад се због добрих дјела налази у тамници — занста је тешко паћи!

(На гробу пјесниковом.) Поводом смрти народног пјесника Радоја Рогановића примили смо сљедеће пјесме.

Љубио си домовину своју,
О њој пјева, о њој вјечно сања,
Али небо прими душу твоју
У наручје дана без мрцања...

Тешко ли је без таквих људи,
Што гонили подлошћу и низину;
Тешко „Радо“ и у наше груди,
Осјећамо без тебе празнину...

Твоје чојству небјаше равна,
Твојој стиги, некреном поштењу;
Мудра ријеч била ти је јавна —
Праведан си био у мишљењу.

Ти си био љубљен од свакога,
Од народа и од Господра,
Твоја нарав духа великога
У далеко немаше пара!

дијелили су кости његове између себе као амајлије.

Тако историја Арбаније, до тада тамна и глуха, личношћу Скендербега расијетљује се, али та свијетлост помрчала се опет: над том земљом опет влада тама и неизвјесност, као и прије.

Појаву Скендербега ми смо сразнили с метеором не ради фразе, него за то, што нам она изгледа необичном и случајном, и као да нема везе ни са прошлотишћу ни са сљедећим периодима живота арбанашког народа.

Сам Скендербег, по рођењу арбанашки принц, по карактеру више се приближује тадашњим ерпским херојима, као Марку Краљевићу, Страхинићу Бану, Сибинијану Јанку и другима, с том разликом, што је његов живот описан на туђем језику (латинском) и у књижевном облику, било јаким примјесом народне фантазије, а ерпски јунаци су овјековјечени народном пјесмом.

Треба примјетити, да је приповиједање Барлеција убрзо прешло у стару ерпску књижевност, гдје га већ називљу Црнојевићем. А у XVII. вијеку католички фратар из Далмације Качић Миошић саставио је животопис Скендербега на ерпском језику, дијелом у прози а дијелом у стиховима, у духу ерпске народне пјесме, што Срби и данас пјевају уз гуде. Ми смо имали прилике слушати у Црној Гори ту пјесму са неким измјенама и допунама против Качића, одакле се види, да су је Срби не само прихватили, него и подржали некој преради, као своју сопствену својину. Међу тим, Арбанаси немају пјесма о Скендербегу, него пјевају о њему по ерпској пјесми у врло скраћеном звонку. И уопште је код њих врло оскудно народно предање о Скендербегу, док Срби не само изврсно приповиједају његову историју, него га уводе у своја народна предања. Тако у Ђучима Дрекало-

Ти никога досад не уцијели,
Никоме се зашто не потужи,
Што си имо ти с другим подјели,
Своме роду искрено послужи.

Твоја ријеч била је удање,
За онога ком' си милост дава';
Презиро си новац и имање —
Вршио си што си обећава.

Свачију си поштова' врлину,
Оснажио многе на прегнуће;
Да се боре за ерпску висину
И за опште ново васкрепуће...

Ти си дјелом био пјесник прави
Ули наду робљу, да не пате —
С ким се позна, ил' коме се јави
Свакога си називао: брате.

Благо теби кад спомен остави
Међу нама што си сам озио;
Ал' је тешко с киме се растави,
Што те зваху из милости: „Ђидо!“

Наше сузе потоком се лију,
Мили Ђидо, тузи нема краја...
Јер те сада вјечне двери крију
Од светог небеског раја...

Збогом Радо!... Збогом мили Ђидо!
Радо тешка срца неизлеч'них,
У којим' си искрено озио
Пирамиду успомена вјечних!...

Никшић, 14 априла 1899 г.

Новица Ј. Николић

Као јунак, о пјесниче,
Водио си борбу врху,
Оштрим пером бранио си
Српско име, ерпску кућу.

Па сад спавај — одмори се —
Нека ти је вјечна хвала!
Хвала оној ерпској мајци,
Која те је Српству дала!

Спавај, спавај добри Радо!
Ти си одмор заслужио,
Када си се милом Српству
Као Србин одужио.

Спавај, спавај, одмори се!
За одмор ти дана треба...
А душу ти племениту
Лик Анђела зове с неба.

Ј. М.

(Књижевни оглас.) Одлучили смо да издамо у ерпском преводу проф. Јов. Макемновића

ВАСКРЕСЕНИЈЕ

најновији роман Грофа Л. Н. Толстога. Само име аутора, великог руског романисијера и мислиоца, а и досад нечувен, сензационалан успјех *Васкрсенија* по цијелом образованом свијету, најбоља је препорука за само дјело.

Превод ће изапити у свескама од 3 (три) табака, а цијело дјело изишће од прилике 10 свезака. Цијена свесци 20 новчића.

Прва се свеска штампа и послаће се за који дан претплатницима.

вићи старају се да докажу, да они происходе од Скендербега. У њему је био знатан дио словенске крви, јер је његова мати била бугарска књижица Војислана; с тога његове сестре носе имена, која су понајвише раширена међу Србима: Мара, Јелла, Angelina, Vlaica, Marija; а браћа „Repositus silicet Stanisa“ и Константин. Учени Њемац Ј. Дефенбах одлучно говори: „Seine Familie war slawischen Ursprungs“! Сам Скендербег био је ожењен кћером војводе *Голма* по имену Domica (да не буде Даница?); а његова сестра Мара била је удага за Стефана Црнојевића, господара Зете, који је кроз 24 г. помагао са Зећанима Скендербегу против Турака.

Овим тога, већи дио војвода у војсци Скендербеговој, по Барлецију, такођер носе ерпска имена — наравно, знатно изврнута не словенским именем и латинским словима. Арбанашке именности није гада било, и до скоро су Арбанаси употребљавали грчка или словенска, крпловска слова — а Скендербег је сву преписку водно на ерпском језику и кирилицом. На том језику он је водио преписку и с Дубровником, и ту се спомиње, да је писао „Канџелијер“ или „дијак“ Нинец Вукосављевић.

По овоме томе ми закључујемо, да овај једини сами момент у историји арбанашког народа — момент буђења националног духа — долази под јаким непосреднијем и посреднијем утицајем ерпског народа и то прето Скендербега, који је био толико Србин колико и Арбанас; јер су главну силу његову, ратну и моралну, састављали ерпске војводе са својим војскама, почињући са Стефаном Црнојевићем.

1.) „Die Völkstämme der Europäischen Türkei“ (стр. 35).

Ко нам плати у напријед за 5 свезака, послаћемо се о нашем трошку.

У Карловцима, на Ђурђев-дан 1899.

Књижевница
код Вука Ст. Караџића
(Свеш. Ф. Огњеновића)
У Ср. Карловци.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Кратко упутство за пресекање винограда противу пламењаче (пероноспоре.) Како се показује и како се јавља пламењача. — Пламењача је болест винове лозе; а произлази од гљивице, која се научно зове Пероноспора (витикоза).

Пламењача се најпре запази на горњој страни лишћа као зеленаста жута и абрикане пјеге, и то понајвише дуж ребара и жилица лишћа. Ове се мрље могу боље да виде, кад се лист посматра према сунцу. Мрље се брзо шире и пожуљела мјеста постану мрка и изумру; пилце листа се ускорче и лист опада. Ово се догађа врло брзо само ако вријеме, које је непогодно за развијање гљивице, не омете развијање болести; и онда зараживања па до опадања лишћа прође нека недјеља.

Кад се обобљело лишће погледа по наличјаку (доњој страни), видјеће се између жилица и ребара веће и мање бијеле зрнасте мрље, које изгледају као шалитрена наплата по зидовима, а наликују и на бијелу плесан. Ове некада убрзо нестану и на мјесто њихо лист добије мрку боју.

Понекад пламењача зарази и грожђе. На зрима се појаве плавичасте пјеге које понајвише расту. Што се гљивице у зрну више множе, зрно се више збркава: зелена боја претвара се у мрку, налик на ципену коју. Напосљетку зрна изгледају као убрна дуванска кеса, и тако попадају на земљу.

Пламењача може да се развије само кад је вријеме топло и кишно; докде год је вријеме суво и хладно, она се држи у пријатности. Послије дуготрајних кишних уијек је опасност већа да ће се болест јавити у јачој мјери; нарочито кад је ближи добу кад су дани топлоти. Виногради у дољини и поред ријека изложени су више болести, јер ти положаји имају више росе и влаге.

Средства противу пламењаче и употреба њих. — Од свих средстава које се препоручују ради сузбијања пламењаче од најбољег је утицаја плавни камен, од којег и најмањи дјелићи спречавају развијање болести. Но то се вјеловање најбоље показује, када се плавни камен употреби прије него што гљивица продре у лист; ако се употреби доцније, доње лишће зарази се понајвише.

Плавни камен употребљава се у раствору с водом и у смјеси са кречом. Ради тога треба на 100 литара (1 хектолитар) узети 1—2 килограма живог — негашеног — креча или 2 и по пута толико хладног раније угашеног. За прво пресекање треба узети прву размјеру: 1 и 1; а за друго и треће: 1½ или 2 и 1½ или 2.

Плавни камен метнуће се у платнену врећу или котаричу и привезати за буре (обично петролеумско, гашљиво), тако да буде ближе површини воде. Кад би се плавни камен набавио у кристалима онако како се купи, растварао би се врло споро и остала би парчад која би се доцније растварала, те би тако смјеша на дну бурета била јака, а гдје слабија. Брже још може се плавни камен растворити у загријаној води; само тада мора се чекати док се раствор сасвим охлади, па онда да се мјеша с кречним млијеком.

Креч ваља угасити тако да буде течан као млијеко. Раније угашени — зидарски — креч боље се разреди, те је с тога подеснији. И за прављење кречног млијека ваља узети од премјерене воде, разумије се прије него што се у воду метне плавни камен ради растварања.

Охлађен креч ваља сипати у раствор плавна камена кроз какав често сито, да би се крупнији дјелови (камичици, сјено итд.) задржали и одбацили. Да би се уверили, да ли смо сипали довољно кречног млијека, те тиме и смјешу начинили како треба, ваља замочити комадић куркуме (црвене лакмусове) хартије *; и ако се она обоји мрко, знак је да креча има довољно, остале ли црвена, онда ваља кречног млијека још доливати. Но, ово се може испитати још лакше и овим огледом: Узме се течности — смјеше — у чашу, па се остави да постоји; и ако је вода, која се одвоји над плавичастим талогом, бијела онда је смјеша добра, има ли она плавичасту боју знак је да треба кречног млијека још додати. Али гореспоменути размјера плавног камена и креча обично даје смјешу, каква треба да је за пресекање противу пламењаче.

Овако направљену смјешу треба одмах употребити; тако: ујутру спремљену треба употребити истог дана.

Пресекање винограда противу пламењаче. — Напријед описаном смјешом — названом још и „бордовском чорбом“ — ваља пресекати винограде противу пламењаче. То се најбоље може извршити пресекањем.

Пресекања пма данас много направа: али као врло zgodnu и умјерене цијене препоручује се Нехвилова пресекалица (називана „Аустрија“). Њоме се лако рукује. Њу радник упрти на леђа као телећа, па лијево руком креће ручицу, а десном управља цијев, кроз коју се течност растура у најситније капљице, те као роса пада на лозу.

Кратки опис ове пресекалице овај је: Састављена је из једног већег бакарног буренцета, у коме се налази друго мање. У ово друго, помоћу шмрка, који је утврђен за дно његово, утјерује се смјеша из већег буренцета, па се петим шмрком и потијекује кроз пријиво од гуме и сисак напоље. Дјелови пресекалице који се понајвише кваре и које ваља замјењивати новима, они су: округла плоча од гуме која код овог шмрка замјењује клип и плочице од гуме на вентилима.

Пошто се надуни смјешом и упрти на леђа, ваља пред рад неколико пута напразно ручицу покренути, а славина на сиску да је затворена. Кад се осјети под руком да иде теже, онда се славина отвори и настаје пресекање. Попрека се најприје спољне чокобе, покрај пута, па се онда улази између редона, те се настани даље пресекање.

При пресекању ваља пазити:

- 1, да се свеколико лишће на чокоту, па и ластар и грожђе, попресека.
- 2, да се лишће пресека с горње стране његове;
- 3, да се највише пресека доње лишће;
- 4, да се ниједан чокот не остави не попресека.

За вријеме пресекања ваља радник чешиће пресекалицу леђима да продрма, како би се талог са дна разбио у течности.

Даља правила о пресекању пресекалицом ова су:

- 1, пресекају лозу не треба никад пред клип или одмах после клише, па ни после јаке росе;
- 2, најбоље је пресекају у јутру, пошто роса усахне, па до 10 часова прије подне, и после подне од 4 часа па до мрака, а ако није јако сунце онда може и цео дан;
- 3, не треба лозу ни одвећ много попресекају, те да лишће изгледа као окречено, јер је то штетно, — ускраћује му се свјетлост.

Прије но што се почне пресекају треба лежишта ручице (на осовини) подмазати уљем (зејтином); па и за вријеме рада то учинити који пут. Кад се престане радити, ваља пресекалицу опрати споља и изнутра, пропустити чисту воду кроз шмрк, лијепо је обрисати, и онда оставити на суво мјесто.

По искуствима које имамо — два пресекања сматрају се као потпуно обавезна сваке године, а треће — ако устреба. Прво пресекање треба предузети чим ластар достигне висину 30 сантиметара. И овдје важи правило: што прије то боље. Ако је рана година, онда прво пресекање ваља на сваки начин извршити до јуна Св. Николе (8 маја), а ако је позна онда најдаље до Константина и Јелену (21 маја) и на сваки начин прије цицјетања лозе. — Друго пресекање треба извршити ускоро после цицјетања лозе, најдаље пак за 4 до 5 недјеља после првог пресекања. У многим случајевима, нарочито ако кишне спере бјеличасте и плавкасте мрље које остану на лишћу од пресекања, или се опаси да је лишће заражено, врло је потребно одмах и по трећи пут попресекају, да би се позније лишће сачувало.

У средњу руку потребно је смјешу — бордовске чорбе — за прво пресекање 200 литара, за друго и треће по 400 до 500 литара на хектар винограда. „Тожак.“

(Избор пилади за приплод.) За приплод се остављају пилаци која су изведена што је могуће раније: у марту и у априлу. У већини случајева, код ситних сеоских сопственика постало је правило: прва, одвећ рана пилаци одијети у град на продају, због тога што за таква пилаци богатији људи плаћају увјек особито добро.

За објашњење горе наведеног сајвета треба сравнити равно пиле с раним телемом, које преко прољећа и љета успије порастати и оснажити се, да о јесени може одољевати мочари и хладној киши и лако подијети зиму; такав је случај и с пилацима рано изведеним, јер пиле, које се изведе преко љета, слабо је од зиме и не може се добро развијати.

Све је то нужно узети у обзир и за приплод остављати само најранију пилаци. Оно, што је нужно за приплод, не треба продавати; јер јурећи за којим никлићем више, губимо главни извор искориставања.

(У прилог гајења сунцокрета.) Сунцокрет је код нас добро познат, али због непојимања користи, коју нам може дати, код нас се веома слабо гаји. Велика већина нашег народа сматра сунцокрет само као украсну биљку и за рад тога тек га по неки гаји врло мало уртovima и двориштима.

Да не похињемо већу корист, коју од сунцокрета вуку напреднији народи, као цицјење из сјемена уља (олаја), — он и код наших пољопривредника може имати врло важну улогу, нарочито у отхрањивању живине и побољшању паше за ичеле. Колико се жита потроши док се живина исхрани, — а то може да замјени сјеме

од сунцокрета, које је и јевтиније стаје, а од кога живина боље напредује.

И зарад само овога сваки нап пољопривредник треба бар толико да одгаји сјемена од сунцокрета, с којим би могао живину отхрањивати. А то није никакав заматан и дангубан посао. Сунцокрет се може узгред посијати око кукуруза, конопљишта, по вртovima и двориштима, и у опште у каквим забаченим будуцама, гдје се други усјев не би могао посијати. Њему је довољна иста боља земља. Не тражи бог зна какве његе. Довољно му је једно окопанање и даље пазити, да трава око њега не обухти. У јесен, кад сазри, треба цицјетове изодјејати, па их са сјеменом гдје у сувом мјесту извјешати, али склоњено од тица и мишева, или, што је још боље, сјеме повадити и гдје склоњити, па у времену, кад живину треба боље отхрањивати, дати га у мјесто жита. Па и стабла не треба оставити да труну. Њих треба прикупити и гдје на zgodном мјесту оставити да се просуше, па употребити за гориво, јер дају доста добру ватру.

(Кости као храна.) Кад се наше свагдање потребе купујемо месо, редовно добијамо уз стајовиту количину меса бар и четвртину од тога костију, које ми скупо плаћамо, скоро исто као и месо, а рђаво их употребљавамо. Не употребљавамо их за ништа, већ их просто на сметиште бацамо, као да их нисмо платили.

То је грехота па и штета, кад знамо, да се оне користе као храна за живади и свиње, као и друге храниве ствари, могу употребити.

Ако их продајемо, купују их Чивути бузашто, и једва нам дају за кило 1 повл, а они онда шњима даје праве чивутске послове, који им се добро исплате.

За то не треба, да то тако олако пропуштамо, већ треба да корисно употребимо своје сазнање.

Пошто се месо много троши, може се накупити у једној кући годишње костију до кила и више. Ако их лијепо уситнимо, па тако употребимо па израну наших свиња или живине, много ћемо заштедити с једне стране тиме, што не морамо трошити друге хране, а с друге тиме, што нам се живиниче или живади помаже као и од друге хране. Дакло, као што са види, корист је двострука.

Особито је то добра и употребљива храна за живину као: кокоши, пуре итд. Оне то једу с великим апетитом управо прождрљиве. А са 100 кила годишње, што лако можемо скупити, може да се израни 20 и више комада живади. И она то једе, кад се лијепо истуца, без икакве примјесе.

Као што се види, кости се могу врло корисно употребити на многошта, па тако треба и да радимо. Треба да их дамо свињама или живади својој, па макар и не, али нам не ваља посао, ако их бацамо, кад се плаћене, или да губимо можда вријеме, сабирајући их цијеле године и дајући их Чивуту у беслање.

Особито, гдје се већа количина тога може накупити као у крчмама, гдје се и више меса троши, ту се може да израни и пребрине и више грла.

А како се силна маса костију тек у вароши по господским кућама побаци!

А то би се све дало покупити и употребити. Особито би то могли радити и с тим се користити баш они, који долазе у додир с тим кућама, ако носе млијеко по тим кућама, или рати чега другог залазе.

А не треба се бојати, да је то можда каква срамота. Треба да се све употребити у рођену корист, а није мјеста стиду и сраму ондје, гдје се поштено ради и с поштењем тече.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 30 априла.

(Чеси на Цетињу.) Преко 60 чланова клуба чешких туриста из Прага стигли су на Цетиње у сриједу вечер у колима из Бјотра, докде су дошли нарочитијем својим паробродом, сврхом да прегледају главније градове у Далмацији, па из Црне Горе да се поврате преко Херцеговине и Босне у свој завичај. Одсјели су у великој гостиници, пред којом се било окупило мноштво грађанства, које их је дочекало клицањем: „Ивијети Чеси!“ И ту их је поздрављао г. проф. Лазар Петровић добродошлицом од стране грађанства. Сјутридан им се ставио на расположење један нарочити одбор Читавице и друштва „Горског Вијенца“, поједини чланови којег показивали су чешкијем туристима што се има видјети на Цетињу. Једно наизванство из њихове средине са предједничком клубу г. Павоскијем на челу тражило је и добило аудијенцију, да се поклони Њ. В. Господару, који их је изволио примити. Послије подна чешки туристи са одбором, који им се ставио на расположење, одвезли су се на Ријеку, одакле су учинили излет на књажевскијем паробродом до екадарског блата, па увечер су се повратили на Цетиње. Послије вечере били су позвани на свечану забаву с играњем, коју су приредили друштва Читавице и „Горског Вијенца“ у „Зетском Дому“, гдје су се до касно задржали у најбољем расположењу.

За вријеме одмора у Читавици се пиле и пазмивали родољубивијих бесједа. Данас се враћају у Бјотра, да наставе свој излет преко Метковића у Херцеговину и Босну. Дочеку наше браће на Цетињу припомогао је лијепо вријеме и празнични дан Св. Василија остронског, ког Црна Гора слави 29 априла.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Материна слика.) Овакви догађаји само се обично пишу и догађају по романима; али ово што је се недавно десило на Филипинама слике је истина. Јунаци у овом догађају су прост један војник и славни адмирал Дени. Прије него што ће се отпочети поморска битка код Маниле, баш када је адмирал заповиједио да се пуца, пао је огрточ једном војнику. Овај и против најстрожије војничке заповијести изашао је, сачуо се, огрточ подигао па опет у бојни ред стао. Тога ради је стављен био у затвор и пресуђен на неколико година робије. Сам адмирал Дени требао је исту пресуду да потпише. Адмирал прије по што ће пресуду потписати, запитаће, младича шта га је нагнало да заповијед војничку прекрши. Осуђеник се на то машио руком за чеп свога огрточа и извади слику те ће рећи адмиралу: „Мати“. Затим је још додао да огрточ и слику мајчину у њему неби напустио, па ма знао да ће га и главе стати. Адмирал Дени у највећем узбуђењу са сузним очима пришао је младичу и пољубио га у чело, опрости га за твора и рекао му: „Таки младичи који за слику мајчину свој живот жртвују жртвова ће га и за отаџбину и нијесу никакво заслужни да у тамници трну.“

(Дедомин вицеадмирала Макарова.) Вице адмирал руске флоте Стев. Осиповић Макаров смислио је и потпором руског министра финансије саградио лађу-ледолом, којој је нађено име „Јермак“. Ова лађа одређена је да пролама лед кад се море заведи код руских пристаништа на Балтичком мореу, и да трговачке, путничке и ратне бродове проводи у пристаништа. Кад је „Јермак“ прије кратког времена, пробијајући дебели лед, ушао у пристаниште код Кроиштата, Цар Никола послао је Макарову поздрав и честитку што је својим ледоломом учинио огромну услугу руској трговини и саобраћају поморском, јер ће од сад пловити бродови преко цијеле године. Главни заповједник руске флоте велики кнез Алексеј честитао је Макарову у истом смислу, а балтички му градови поднијели адресе захвалности. Макаров је добио понуду из Лондона да дође тамо, да се под његовим надзором саграде неколико ледолома за Инглеску.

(Телеграфисање без жице.) Између Булоња и Довера још једнако наставаљају с Маркониевим апаратом за телеграфисање без жице. На инглеској обали сам Маркони руководи покупије и уједно их подробно објашњава присутним заступницима француске, инглеске и бразилијанске владе. Инглески државни тајник Ламб је помоћу новог система послао онлиран телеграм француском главном управитељу поште, који је одма одговорио. Телеграми су стизали без погрешке. За вријеме покушаја имао је Маркони прилике, да покаже и осјетљивост свог апарата. Једред се на име наједаред натумштило небо и настаде снјежна бура. То је најзгодније вријеме за покушаје — рече Маркони — и заиста апарат је и сада функционисао. Неочејније је својетво те справе, да скоро сасвим искључује судар бродова. Наиме апарат дјестује и као компас и стоји у свези са једном справом за сигнализовање. Кад се таква два брода приближе један другом, па којима има по један Марконијев апарат, у оном тренутку, кад бродови стигну у круг електричних струја, апарат за сигнализовање одма почне радити. Положај апарата показује правац, па кога струја долази и на броду се одма знају равнати. Кроз који дан ће се одржати покушаји са Маркониевим апаратом између Париза и Сут-Форленда; даљина између оба мјеста је 386 километара, ту ће дакле требати јаке струје и много више станице.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

СОФИЈА, 25 априла. — Живков бивши намјесник и министар умро је од кашље.

ПРИЗ, 25 априла. — Фрајсене, којег је крајња љовица прекида а, кад је одговарао на интервјуацију, за што је обуставио предавања једног професора у политехничкој школи, дао је оставку. Министар грађевина Краиц наменован је за министра рата, а сенатор Монетје за министра грађевина.

ЦАРИГРАД, 25 априла. — Један турски војак ранио је Анастасијевића драгоманца србијског консу-

*) Ова хартија може се добити у свакој апотеци јевинио.

лата у Скопљу. Србијска легација тражиће соднесфацију од Порте.

РИМ, 25 априла. — Генералу Пелу је Краљ повјерио да састави нови кабинет. Стигао је Висконт Веноста, који је био примљен од Краља

ЦАРИГРАД, 26 априла. — Србијска легација предала Порти енергичну ноту, тражећи задовољштину од стране војничке власти, услед догађаја у Скопљу.

СОФИЈА, 26 априла. — Данас су свршени скупштински избори мирно, осим којег познатог сукоба. Тачан резултат још није познат, али је извјесно да ће владин странка бројити преко двије трећине заступника У Софији су изабрани Греков, Радославов, Начовић и Тењев.

ТОРИН, 27 априла. — Дука од Абруца кренуо је пут сјеверног поља преко Готарда.

ПАРИЗ, 27 априла. — Због оставке Фрајснцета, која се приписује сукобу са Делкасем, била је у камари интерпелација, која је изазвала дневни ред у корист владе, примљен са 444 против 67 гласова.

СОФИЈА, 27 априла. — Изабрано је 104 владиноца, 43 опозиционаца разних фракција, и 13 уживих избора. Изабрати су такођер вође опозиције.

ПАРИЗ, 28 априла. — Јавна расправа на касацији о ревизији Драјфусова процеса била 29/5.

БИОГРАД, 28 априла. — Жадовски је опозван. Стаал је наменован за руског министра у Биограду.

ПЕТРОГРАД, 29 априла. — Царица Александра даровала је 50000 рубаља за пострадале. Прољетна парада испала је сјајно у присуству Цара, Великијех Књажева и иностранијех војничкијех аташеа.

ЦАРИГРАД, 29 априла. — Поводом свечаности св. Ђорђа у Макрикоћи два официра турска увиједили су грчку заставу. Грчка легација тражи да официри буду кажњени а шеф полиције да буде абачен. Порта је управила окружницу дипломатским преставницима, да само дипломатско мислије, консулти и црквено-хуманитарни заводи имају право истаћи заставе народне.

БУКАРЕСТ, 29 априла. — Званично је објављено распуштање општинске управе у Букаресту.

РИМ, 30 априла. — Ново министарство је овако састављено: Пелу пресједништво и унутрашње послове, Висконт Веноста иностране, Мирри рата, Бетоло мрмарице, Лакава грађевина, Баћели просвјете, а држи се да ће Бозели и Салаандра узети ризницу и финансије.

КАНЕА, 30 априла. — Принц Ђорђе кренуо је на англиском броду „Quigo“ пут Кандије, гдје му се спрема сјајан дочек.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Изашли су из штампе школеки учбеници:

ОМИЛИТИНА или Упуство у Црквеном Бесједништву, за своје ученике Бого-словеско-Учитељ. Школе, по Ј. Амфи-теазроу и Н. Фазорову, саставио Лазо Поповић. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1899. Цијена 80 новчи.

ЗЕМЉОПИС Књажевине Црне Горе, за ученике III разреда основне школе. Написали: Ђуро Поповић и Јован Рогановић, треће издање. Прегледала и одобрила К. Ц. Школска Комисија. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија, 1899. Цијена 20 новчића.

ЧИТАНКА за први разред Основ-нијех Школа, саставио Ђуро Поповић. Треће издање. Прегледала и одобрила К. Ц. Школска Комисија. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија, 1899. Цијена 20 новчића.

Могу се наручити и купити код Прве К. Ц. Поштинске Књижаре П. М. Калужеровића на Цетињу (Cettigne, Montenegro).

Цетиње, 12 марта 1899.

Број 176/дз.

Управа Државне Штампарије.

ОБЈАВА.

Агенција Унгаро-Хрватског Акционерског Паробродског Друштва у Котору, својим писмом од 4. Фебруара по нов. кал., доставила је подписаној канцеларији, ријешење Управе поменутог друштва од 10-ог Јануара ове 1899 год. број 118 односно олакшице у путовању Друштвеним паробродима за Црногорске путнике и то:

а) Ђаци добијају једну класу за другу;

б) официри добијају једну класу за другу, али треба да имају легитимацију од Министарства или којег другог надлештва;

в) сиромаси добијају III-ју класу за половину цијене, али морају, од стране власти имати увијерење о сиромашном стању.

Ово се доставља путницима ради знања, како би се, при путовању, на вријеме снабдјели са нужним документима од дотичних власти.

Број 351

Цетиње, 4 Фебруара 1899.

Канцеларија
Управе Пошта и Телеграфа.

Објава.

Спасоје Матов из Улциња пошао је назад пет година у Влашку одакле се својој жени прве године јављао. Ево већ четири да се о поменутоме ништа не зна, на молбу његове жене умољаје се сваки онај, који што о именованом Спасоју зна, да би доставио.

Канц. минис. инос. дјела.

Објава.

Овијем дајемо на знање да ће лицитација укљеве Црногорске бити на Вир пазар 9-га Маја ове 1899 године и то за сву рибу (суху Укљеву) која би се у ријекама и у Скадарском блату уловила од почетка лова ове године до првога Марта 1900, год. како мрежом тако и грибом.

На овој лицитацији позивљу се како домаћи тако и страни трговци да би изаражије дошли и упознали се са условима под којима ће се укљева продати.

Вир пазар, 14. Априла 1899 г.

Објаве

Црмичке и Ријечке нахије.

(3—3)

Оглас.

Овданишња прва повлашћена фабрика буре отвориће продају 1 Априла ове године за лакшу и тачнију послугу сваком кућу Цетиња Његуша Ријеке. Отвориће се депозит код г. Петка Пајевића на Цетињу, г. Петра Вујадиновића у Подгорицу. Депозити морају продати кућу буре по ниже означеној цијени уз готов новац.

Цијено депозита за Цетиње
за 1 бачвицу литара 25 фиор. 6 50
1 кашету 50 богиља од $\frac{3}{4}$ 11
 $\frac{2}{4}$ 7 60
 $2\frac{1}{2}/4$ 10

За Подгорицу

бачвица	5	90
кашета	$\frac{3}{4}$	10 30
	$\frac{2}{4}$	7 20
	$2\frac{1}{2}/4$	9 40

Никшић, 18. Марта 1899.

Вуко Јанков Кривоканић.

Број 30
97 (5—5)

Приспјели су разредни лозови краљ. угарске повлашћ. IV разредне лутрије за 1 разред, вучење 18 и 19 маја 1899 год.

100.000 лозова 50.000 добитака
сваки други лоз добива.

Главни добитак у VI разреду у срећном случају 1.000.000 а премија 600.000 круна. Цијена за I разред цијели лоз фор. 6 — $\frac{1}{2}$ лоза фор. 3 $\frac{1}{4}$ фор 1-50 и $\frac{1}{4}$ лоза фор. 0-75

Ко жели из моје главне колектуре лоз купити нека што прије лоз поручи.

Мирослав Спанћ Банкарска и мијењачка радиња, главна колектура кр. уг. разредне лутрије у Митровици (Сремској.)

Број 31
95 (5—5)

Објава.

Овим се износи на јавном никанту двокатна кућа с припадајућом банитом Ника Васова Новаковића, постојећа у старој вароши поред Рибице, за измир његових презадужених дугова. Кућа је израђена по новом плану, налази се на лијепој мјесту; дуга је 12, а широка 6 метара.

Ко би желио речену кућу купити, тај нека се пријави овој управи 1 јуна ове године, којег ће се дана речена кућа продати понудиоцу највише цијене.

У исто вријеме овим се позивају сви дужитељи поменутог Новаковића, да до горе означеног дана поднесу потписаној управи чисте рачуне: колико им и од шта Новаковић дугује? Ко, до горе одређеног дана, не поднесе такве рачуне губи право на свако посљедње потраживање.

К броју 198.

IV. 1899. 158.

Подгорица, 12 априла 1899.

Управитељ вароши.

кан. Ст. Ракиновић.

Број 37
119 (3—4)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Пет општина Вражегрмске Капетаније настањене су испод Острошких гора. Планина и већи дио наших земаља налазе се иза Острошких гора, те нам је приступити к томе нашем поглавном имању са свим неприступачан био, зато, што готово никаквог пута није било, осим што је чељаде, тек цијепице, уз ове врлетне гребде могло проћи; и с муком на леђима што доијети.

Ове године преподобнијим монах горњег манастира, Отац Христифор Ђепава, с највећим одобрењем Њ. Височанства Господара, од своје педесетогодишње скрмне службене уштеде начинио нам је врло диван пут, као најљепши крчаник у нашој земљи.

Овим путем учинио је предобри старца за нас Вражегранице непротијешно добро тијем, што нам пут служи вјечно — и што је на овој доста перодној години од зараде с тога пута издржао се велики број сиромашнога становништва ове Капетаније — Овај пут много вриједи не само за нас, него и за поклонице Светоме Василију, који долазе: од Никшићке Жупе, Колашина, Роваца и Мораче; тако да сада преко 4 уре могу прије долазити, да се са својим болесницима поклоне Св. Василију. — На средини пута начинио је старина једну велику биетијерну, из које путници имаће у изобиљу воде преко цијелага љета.

За овако племенито и корисно дјело за нас и за многе, учинено од стране овога доброга старца, за дужност сматрамо оним путем изјавити му вјечиту благодарност, на како њему — тако и нашем

вриједноме г. Капетану Дамјану Перовићу; који је у свему овоме руководио доброга старину Оца Христифора те је замислио приредити у дјело, и који је настојавао, погађао, плаћао, и планирао овај пут и воду, које би много више коштало, да се није Капетан трудио. — Те таквим његовим настојавањем тек око 1400. фиор. ако је коштало.

Благодарећи искрено Оцу Христифору: желимо, да се и други наши духовници угледају на њега, па да се од своје зараде чине овакове користи народу.

Вражеграница, 21. Априла 1899.

Становништво пет Општина

Вражегрмске Капетаније.

Број 39
311 (1—1)

О г л а с.

Мој брат Непо Зеков Мрчарица, проишле чеђеље некуд је побјегао. Непо је од 15—16 година али рђавог владања; то овим јавно објављујем свакоме ће год би Непо дошао, било у Држави, или ван Државе, на муко што на кредит дадне, или коме што било занесе, ми не одговарамо.

Вир, 26. Априла 1899.

Илија З. Мрчарица.

Број 40
57 (1—1)

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: сриједи кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим: ишми ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 2 $\frac{1}{2}$ сата по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати прије подне.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристава за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануара ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6 $\frac{3}{4}$, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристава у исте дане у 11 $\frac{1}{4}$ сата прије подне, долази на Пристава у 12 сати на подне, осим чеђељом и уторником (у које дане има везе са паробродом Даницом), полази с Вира у 9 сати пред подне и стиже на Пристава у 3 сата посље подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена.

Пароброд Лојдовог друштва полази из Котора за Бар сваког понеђељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улцињ у 11 $\frac{1}{2}$ пред подне и продајују за Крф, дотичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улцињ сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.